

## A Láz

Írta: Beregszaszy Szabolcs

2009. január 21. szerda, 23:41 - Módosítás: 2009. január 21. szerda, 23:51

---

A láz akkor lép fel, amikor különböző fertőző vagy nem fertőző folyamatok kölcsönhatásba lépnek a szervezet védekezőrendszerével. A gyermekkori lázat a legtöbb esetben olyan mikroba okozza, amely azonosítható.

A lázas állapotok három csoportba sorolhatók:

- rövid ideig tartó, helyi tünetekkel kísért láz,
- szervi tünetek nélküli láz és
- ismeretlen eredetű láz.

A láz a testhőmérséklet emelkedése, amit a hypothalamus hőszabályzó központjának fokozott érzékenysége vált ki.

A hőszabályzó központ a szervezet hideg és meleg receptorai felől érkező ingerületek összehangolása révén szabályozza a testhőmérsékletet, egészséges állapotban a normál testhőmérsékletet. A hypothalamust ellátó vér hőmérsékletének szintén fontos szerepe van a szabályozásban.

Az összehangolt működés eredménye a test szűk (1–1,5 °C) határokon belüli állandó 37 °C-os maghőmérséklete. Ez megfelel a végbélben mért hőmérsékletnek. Ennél 1 °C-kal alacsonyabb lehet a hónaljban mért hőmérséklet a bőr hajszálereinek összehúzódása miatt. A szájból mért hőmérséklet pedig a gyors légzés miatt lehet félrevezetően alacsony.

A testhőmérséklet napszaki ingadozást mutat. A hajnali órákban a legalacsonyabb, a délutáni órákban pedig a legmagasabb értékek mérhetők.

A hőtermelést az élénkebb anyagcsere- és izomtevékenység, az akarattól független hidegrázás, a hőmegtartást pedig az erek összehúzódása biztosítja. A hőtermelést ellensúlyozza a hővesztés, amit a párolgás, a hőszugárzás, a hőátadás, és az erek kitágulása okoz.

## A Láz

Írta: Beregszaszy Szabolcs

2009. január 21. szerda, 23:41 - Módosítás: 2009. január 21. szerda, 23:51

---

A hypothalamus normális hőszabályzó működését különböző kóros állapotok zavarhatják meg. A kiváltó októl függetlenül a láz leggyakoribb oka az ún. endogén pirogének (belső eredetű lázkeltő anyagok) termelődése, amelyek a hypothalamus hőközpontjának érzékenységét közvetlenül módosítják és ennek eredménye a hőtermelés és hővisszatartás lesz. A külső eredetű lázkeltők hatására a szervezet védekezőmechanizmusa biztosítja a gyulladáshoz vezető reakciót. A láz önmagában nem kedvező hatású a szervezet fertőzésre adott válaszában: a hőtermelés növeli az oxigénigényt, a széndioxid termelődését és a perctérfogatot (ez az egyik szívkamra által egy perc alatt továbbított vérmennyiség). Ezért szívbetegeknél és krónikus vérszegénységben szenvedőkben szívelégtelenséghez vezethet bármilyen eredetű lázas állapot. Krónikus tüdőbetegségekben a láz légzési elégtelenséget okozhat. Krónikus anyagcsere-betegségekben pl. cukorbetegségben az anyagcsere felborulásához vezethet. Továbbá jelentős probléma, hogy 6 hónapos és 6 éves kor között a gyerekek általában hajlamosak jóindulatú lázgörcsre. Az epilepsziában szenvedőkben pedig bármilyen lázas betegség esetén gyakoribbá válhatnak a rohamok.

Lázos betegségekben általában megmarad a hőmérséklet napi ingadozása. A lázgörbe lehet remittáló, intermittáló, hektikus és kontinua. A remittáló lázban a beteg mindennap lázas és az alapszint is magasabb. Intermittáló lázban a beteg szintén mindennap lázas, de az alapszint normális. A hektikus lázgörbe szabálytalan és ugráló, a kontinua görbe folyamatosan magas lázat jelent.

### A lázcsillapítás dilemmája

A lázcsillapítás fontos és hasznos, különösen a krónikus betegségekben, így az idült szív és légzőszervi, anyagcsere- vagy idegrendszeri kórképekben és azoknál, akik hajlamosak lázgörcsre. A lázcsillapítás tüneti kezelés, nem változtat a betegség lefolyásán, ezért alkalmazása így nem egyértelmű. A lázcsillapítás során bekövetkező testhőmérséklet-csökkenésből nem következtethetünk arra, hogy súlyos bakteriális, vagy kevésbé súlyos vírusfertőzésről van-e szó, vagy pedig a beteg gyógyulási szakba lépett-e. A mikrobák jelentős része ugyanis igen hőérzékeny, ezért egyebek mellett a beteg szervezet láza is pusztítja őket. Más megítélés alá esik a hyperpirexia, amelyben a testhőmérséklet  $41\text{ }^{\circ}\text{C}$  fölé emelkedik. Ez, szemben az alacsonyabb lázzal, különféle, főleg idegrendszeri károsodást okozhat és külön kezelést igényel.

### A lázcsillapítás

Lehet fizikai: hűtőfürdő és törzsborogatás, valamint lehet gyógyszeres. A hűtőfürdőt a fürdővíz szokásos hőmérsékletén kezdjük. A beteg derékig üljön a vízben. Lábvégi részen fokozatosan engedjük hozzá a hideg vizet és folyamatos keverés közben addig hűtsük, ameddig a beteg bőre sápadt és márványrajzolatú lesz. Ekkor húzódnak össze ugyanis a bőr hajszálerei és ők adják a már lehűlt bőr márványrajzolatát. Mivel a sovány embernek vékonyabb, a kövér embernek vastagabb bőre van, könnyen belátható, hogy az előbbinél hamarabb, az utóbbinál később alakul ki a márványrajzolat. Hibás tehát időhöz kötni a víz lehűtésének folyamatát. A már lehűlt vízben viszont 5–10 perc szükséges ahhoz, hogy a beteg teste is lehűljön. A törzsborogatás esetén a beteget nyakától a térdéig állott vizes ruhába, pl. fürdőlepedőbe csavarjuk. Nagyon fontos, hogy 3–5 percenként cseréljük a borogatást, mert a felmelegedett vizes borogatásban a beteg teste nedves dunsztba kerül, ami köztudomású, hogy kiváló hőszigetelő hatása révén nem engedi lehűlni a lázas szervezetet. A legismertebb hatóanyagok a szalicilsav, a pirasolon, a paracetamol, valamint ezek származékai és kombinációi. Az utóbbi időben terjedt el a nem szteroid gyulladáscsökkentők széles körű alkalmazása (pl. ibuprofen).

A gyógyszerek bevitelének módja lehet szájon át, injekció formájában és végbélkúp kiszerezésben. A szájon át bevett gyógyszer hatását akadályozza, hogy lázas állapotban a gyomor-bél csatornában a felszívódás nem vagy csak kevéssé történik meg. Az injekció biztos és hatékony, beadását követően 20–30 perc múlva hőmérséklet-csökkenés várható. Hátránya, hogy a betegek legnagyobb része szakértelem híján nem tudja magának beadni az injekciót. A végbélkúp hasonló idő után hat, bár bizonyos betegségek, pl. hasmenés esetén felszívódásuk nem biztonságos. A lázas szervezetben az emésztés nehezített, ezért a táplálék helyett inkább a folyadékbevitel szükséges. A folyadék jellegét a megváltozott anyagcsere-körülmények határozzák meg. Ajánlatos, hogy hideg, édes és savanyú legyen az elfogyasztott ital. Minden életkorban, de gyermekkorban különösen nagyon fontos a gyakori, de alkalmanként csak kis mennyiségű folyadék itatása.

Számos országban az a hagyomány alakult ki, hogy csak a magas lázat csillapítják, az alacsony lázat elfogadják, sőt hasznosnak tartják, a szervezet kórokozókkal szembeni védekező reakciójának tekintik. Ezzel szemben hazánkban mindannyian, beteg és orvos egyaránt tartunk a láztól, pedig megfontolandó lenne közfelfogásunkon változtatni. Az ügyeleti szolgálatok ugyanis számos olyan hívást látnak el, amelyekben az egyetlen panasz a láz. Kellő felvilágosítás, ill. ismeretek híján kénytelenek a betegek orvosi közreműködést igénybe venni a lázcsillapításra, amit pedig otthon, maguk is elvégezhetnének orvosi segítség nélkül. Így rengeteg időt, kapacitást, energiát takaríthatnánk meg valamennyien, orvosok és betegek egyaránt.

**Forrás: dr. Buzási János**  
gyermekorvos

## A Láz

Írta: Beregszaszy Szabolcs

2009. január 21. szerda, 23:41 - Módosítás: 2009. január 21. szerda, 23:51

---